

ประโยค ป.ธ. ๔
แปล มคอเป็นไทย
สอบ วันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๐

๑. อเสวนา นาม อภชนา อสหายตา อตัมสปวงกตา ฯ พาลา นาม เย เกจิ ปาณาติปาตาทิสอกุสลกมมปถสมนุหาคตา สตุตา ฯ อปัจจ ปุโรเณ กสุสโป มกฺขลโคสาลโล นิคฺคณฺโจ นาฏฺพฺตุโต สญชโย เวลฺลภฺตุโต ปกฺกฺชโร กจฺจายโน อชิตฺเกสกมฺพโลติ อิเม ฉ สตุถาโร ตทญฺเย จ เทวทตฺตโกกาลิกาทโย ปาปฺปคฺคฺลา พาลาติ เวทิตพฺพา ฯ สพฺเพปิ เจเต ปญฺญาชีวิเตน อชีวนฺตา หุตฺวา อสุสฺสนมตฺเตน ชีวนฺโต พาลาติ วุจฺจนฺติ ฯ เตนฺนฏฺจกถายํ วุตฺตํ พลนฺตีติ พาลา อสุสลิตฺปฺปสุสลิตมตฺเตน ชีวนฺติ น เสฏฺฐเณ ปญฺญาชีวิเตนาติ อธิปฺปาโยติ ฯ สทฺทหนิตฺยมฺปิ พล ปาณเน ปาณนํ ชีวนํ สสนญฺจ พลติ อสุสฺสติ เจว ปฺสุสฺสติ จาติ พาลो อสุสลิตฺปฺปสุสลิตมตฺเตน ชีวติ น เสฏฺฐเณ ปญฺญาชีวิเตนาติ วุตฺตํ โหตีติ วุตฺตํ ฯ พาลลฺกฺษณานิ ตฺวํ หุจฺจินฺติตฺตจินฺตนาทิวเสน เวทิตพฺพานิ ฯ พาลो ทิ จินฺตยฺนฺโตปิ อภิชฺฌาพฺยาปาทมิจฺฉาทิฏฺฐิวเสน หุจฺจินฺติตฺตเมว จินฺเตติ ภาสฺมาโนปิ มุสฺสาวาทาทิเกทํ หุพฺภาสิตฺตเมว ภาสติ กโรนฺโตปิ ปาณาติปาตาทิวเสน หุภฺกฺกมฺมเมว กโรติ ฯ เตนฺนสุส หุจฺจินฺติตฺตจินฺตนาทินิ พาลो ลกฺขียติ ฌายติ เอเตหิติ พาลลฺกฺษณานิ พาลสุส สญฺชานนการณฺโต พาลนิมิตฺตานิ พาลสุส จริตาปทานโต พาลาปทานานีติ จ วุจฺจนฺติ ฯ เตนฺน วุตฺตํ อฺุปริปญฺณาสเก พาลปญฺตฺติสฺสุเต ตีณฺีมานิ ภิกฺขเว พาลสุส พาลลฺกฺษณานิ พาลนิมิตฺตานิ พาลาปทานานิ กตฺมานิ ตีณฺี อิทฺ ภิกฺขเว พาลो หุจฺจินฺติตฺตจินฺตี จ โหติ หุพฺภาสิตฺตภาสี จ หุภฺกฺกมฺมการี จาติ ฯ (มจฺจลฺลตฺถที่ปนิยา ปจฺโม ภาโค/ข้อ ๑๗)

๒. ปณฺธิตา นาม เย เกจิ ปาณาติปาตาเวรมณีนีอาทิสกฺกุสลกมฺมปถสมน-
 นาคตา สตุตา ฯ อปิ จ พุทฺธปฺปจฺเจกพุทฺธอสีติมหาสาวกา อญฺเฆ จ ตถาคตสาวกา
 อตีเต สฺสุนตตสตุถาอกิตฺติตาปสาทโย จ ปณฺธิตาติ เวทิตพฺพา ฯ สพฺเพปิ เต
 อตฺถเอสฺส ปณฺณาคติยา คมนโต ปณฺธิตาติ วุจฺจนฺติ ฯ เต นฏฺฐกถายํ ปณฺทนนฺตีติ
 ปณฺธิตา ทิฏฺฐธมฺมิกสมฺปรายเณสฺส อตฺถเอสฺส ฌาณคติยา คจฺจนฺตีติ อธิปฺปาโยติ ฯ
 สทฺทหนฺตีตยมฺปิ ปติ คติยํ สฺขุเมสฺสุปิ อตฺถเอสฺส ปณฺทติ คจฺจนฺติ ทุกฺขาทีนํ ปีฬนาทิกํปิ
 อาการํ ชานาตีติ ปณฺททา ปณฺททาย อีโต คโต ปวตฺโตติ ปณฺทิตโต อถวา
 สญฺชาตา ปณฺททา เอตฺถสฺสาติ ปณฺทิตโต ปณฺทติ ฌาณคติยา คจฺจนฺตีติ ปณฺทิตโตติ
 วุตฺตํ ฯ ปณฺทิตลกฺขณานิ ตฺถ ตีณฺนิมานิ ภิกฺขเว ปณฺทิตสฺส ปณฺทิตลกฺขณานิ
 ปณฺทิตตนิมิตฺตานิ ปณฺทิตาปทานานิ กตฺมานิ ตีณฺนิ อีช ภิกฺขเว ปณฺทิตโต สฺวจินฺตติ-
 จินฺตี จ โหติ สฺสุภาสิตภาสี จ สฺสุกตกมฺมการี จาติ เอวํ พาลปณฺทิตตฺถเอสฺส วุตฺตานิ
 สฺวจินฺตติจินฺตนาทีนํ วเสน เวทิตพฺพานิ ฯ สฺวจินฺตติจินฺตตีติอาทิจ มโนสฺสุจริตาทิวเสน
 โยเชตพฺพนฺติ ฯ

อปโร นโย ฯ

ทิฏฺฐเ ระมฺเม จ โย อตฺถโย โย จตฺถโย สมฺปรายโก

อตฺถถาภิสมฺยา ธีโร ปณฺทิตโตติ ปวฺจจตีติ

เอวํ โกสลสฺสยฺตฺเต อุมฺโอะอตฺถสฺสยฺตฺเต วุตฺตตฺตตา เย เทว อตฺถเ ปฏฺฐิลภนฺติ
 ตตฺถตฺถปฺปฏฺฐิลภาย ปฏฺฐิปชฺชนฺติ เต ปณฺธิตา นาม ฯ เย เทว อตฺถเ จินฺทนฺติ เทว
 อนตฺถเ อาทियนฺติ เต พาลา นาม ฯ (มจฺจลตฺถทีปนิยา ปจฺจโม ภาโค/ข้อ ๑๘ - ๑๙)

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๔

แปล มคอเป็นไทย

๑. การไม่คบ คือ การไม่ไปร่วมกัน ความไม่เข้าเป็นพวกกับคนพาลนั้น ชื่อว่า อเสวนา ฯ ลัตว์เหล่าใดเหล่าหนึ่ง ผู้ประกอบด้วยอกุศลกรรมบถ ๑๐ มีปาณาติปาต เป็นต้น ชื่อว่า พาล ฯ อีกอย่างหนึ่ง ครุทั้งหลาย ๖ เหล่านี้ คือ ปุณณกัสสป มัคชลิโคสาล นิครนถนาฏบุตร ลัญชัยเวฬุฐฐบุตร ปกุกทกัจจายนะ อชิตเกสกัมพล และปาปบุคคลเหล่าอื่นจากครุทั้ง ๖ นั้น มีพระเทวทัตและพระโกกาลิกะ เป็นต้น ฟังทราบวา พาล ฯ ก็ ชนเหล่านี้แม่ทั้งหมด เรียกว่า พาล เพราะไม่เป็นอยู่ด้วยปัญญา เป็นอยู่ด้วยอาการเพียงหายใจ ฯ เพราะเหตุนั้น ในอรรถกถา พระอรรถกถาจารย์กล่าวไว้ว่า ชนเหล่าใด เป็นอยู่ อธิบายว่า ดำรงชีพอยู่ ด้วยอาการเพียงหายใจเข้าและหายใจออก ไม่ดำรงชีพอยู่ ด้วยปัญญาอันประเสริฐ เหตุนั้น ชนเหล่านั้น ชื่อว่า พาล ฯ แม้นในลัททนีติปกรณ์ ท่านก็กล่าวไว้ว่า พล ธาตุ เป็นไปในอรรถว่าปราณ ปราณ คือ ความเป็นอยู่และการหายใจ ชนใดยอมเป็นอยู่ คือ หายใจเข้าและหายใจออกอยู่ มีคำที่ท่านกล่าวไว้ว่า ดำรงชีพอยู่ ด้วยอาการเพียงหายใจเข้าและหายใจออก ไม่ดำรงชีพอยู่ ด้วยปัญญาอันประเสริฐ เหตุนั้น ชนนั้น ชื่อว่าพาล ฯ ส่วน ลักษณะของคนพาล ฟังทราบด้วยอำนาจทุจริตมีความคิดเรื่องชั่วเป็นต้น ฯ ความจริงคนพาล แม่เมื่อคิด ย่อมคิดเรื่องที่ดีชั่วเท่านั้น คืออภิชฌาพยาบาทและมิจฉาทิฏฐิ แม่เมื่อพูด ก็พูดเรื่องที่พูดชั่วทั้งนั้น อันต่างโดยวิทุจริต ๔ มีมุสาวาทเป็นต้น แม่เมื่อทำ ก็ทำกรรมที่ทำชั่วเท่านั้น คือกายทุจริต ๓ มีปาณาติปาตเป็นต้น ฯ ด้วยเหตุนี้ ทุจริตทั้งหลายมีความคิดเรื่องที่คิดชั่วเป็นต้นของคนพาลนั้น เรียกว่า พาลลักษณะ เพราะวิเคราะห์ว่า เป็นเครื่องอันเขากำหนด คือรู้แห่งคนพาล เรียกว่า พาลนิमित เพราะเป็นเหตุหมายรู้คนพาล และเรียกว่า พาลาปทาน เพราะคนพาลมีความประพฤติไม่ขาดสาย ฯ เพราะเหตุนี้ ในพาลบัณฑิตสูตร

ในอุปริปกรณ์าสกั พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย พาลลักษณะ พาลนิมิต พาลปทาน ของคนพาล ๓ ประการเหล่านี้ ๓ ประการอะไรบ้าง ? คือ ภิกษุทั้งหลาย คนพาลในโลกนี้เป็นผู้มีปกติคิดเรื่องที่เกิดชั่ว เป็นผู้มีปกติพูดคำพูดชั่ว และเป็นผู้มีปกติทำกรรมชั่ว ฯ

๒. สัตว์เหล่าใดเหล่าหนึ่ง ผู้ประกอบด้วยกุศลกรรมบถ ๑๐ มีเจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากปาณาติปาตเป็นต้น ชื่อว่า บัณฑิต ฯ อีกอย่างหนึ่ง พระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า พระอสีติมหาสาวก พระสาวกของพระตถาคตเหล่าอื่น และครูสุเนตต์ และอกิตติดาบสเป็นต้น ในอดีตกาล พึงทราบว่่า บัณฑิต ฯ ท่านเหล่านั้นแม้ทั้งหมดเรียกว่า บัณฑิต เพราะดำเนินไปด้วยปัญญาคติในประโยชน์ทั้งหลาย ฯ เพราะเหตุนั้นในอรรถกถา พระอรรถกถาจารย์ กล่าวไว้ว่า ชนเหล่าใด ย่อมดำเนินไป อธิบายว่า ย่อมไปด้วยญาณคติในทิวฐัมมิกัตถประโยชน์และสัมปรายิกัตถประโยชน์ เหตุนั้นชนเหล่านั้น ชื่อว่า บัณฑิต ฯ แม้ในสัททนีติปกรณ์ ท่านก็กล่าวไว้ว่า ปติ ชาติ เป็นไปในอรรถว่าความไป ปัญญาใด ย่อมดำเนินไป คือย่อมไปในประโยชน์ทั้งหลายแม้ละเอียดได้แก่ ย่อมทราบอาการแม้มีความบีบคั้นเป็นต้นแห่งอริยสัจจ ๔ มีทุกขอริยสัจจเป็นต้น เหตุนั้น ปัญญานั้น ชื่อว่า บัณฑิต ชนใด ไปแล้ว คือดำเนินไปแล้ว ได้แก่เป็นไปแล้ว ด้วยปัญญาชื่อว่า บัณฑิต เหตุนั้น ชนนั้น ชื่อว่า บัณฑิต อีกอย่างหนึ่ง ปัญญาชื่อว่า บัณฑิต เกิดพร้อมแล้วแก่ชนนั้น เหตุนั้น ชนนั้น ชื่อว่า บัณฑิต ฯ ชนใดย่อมดำเนินไป คือย่อมไปด้วยญาณคติ เหตุนั้น ชนนั้น ชื่อว่า บัณฑิต ฯ ส่วน ลักษณะของบัณฑิต พึงทราบด้วยอำนาจสุจริตมีความคิดเรื่องที่คิดดีเป็นต้น ที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ในพาลบัณฑิตสูตรอย่างนี้ว่า ภิกษุทั้งหลาย บัณฑิตลักษณะ บัณฑิตนิมิต บัณฑิตาปทาน ของบัณฑิต ๓ ประการเหล่านี้ ๓ ประการอะไรบ้าง ? คือ ภิกษุทั้งหลาย บัณฑิตในโลกนี้เป็นผู้มีปกติคิดแต่เรื่องที่ดี เป็นผู้มีปกติพูดคำพูดที่ดี และเป็นผู้มีปกติทำกรรมที่ดี ฯ

ก็ คำเป็นต้นว่า สุจินติตินินตี บัณฑิตพึงประกอบด้วยอำนาจแห่งสุจริตมีโมโนสุจริต เป็นต้น ฯ

อีกนัยหนึ่ง ฯ เพราะพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ในอุโกัตถสูตร ในโกศลสังยุตอย่างนี้ว่า

ธีรชนท่านเรียกว่า บัณฑิต เพราะได้เฉพาะประโยชน์

คือทิวฐัมมิกัตถประโยชน์และสัมปรายิกัตถประโยชน์ ฯ ชนเหล่าใดย่อม
ได้เฉพาะประโยชน์ ๒ อย่าง คือ ย่อมปฏิบัติเพื่อได้รับประโยชน์ ๒ อย่างนั้น ชนเหล่า
นั้นชื่อว่า บัณฑิต ฯ ชนเหล่าใด ย่อมตัดประโยชน์ ๒ อย่าง ย่อมถือเอาสิ่งที่มีใช้ประโยชน์
๒ อย่าง ชนเหล่านั้น ชื่อว่า พาล ฯ

พระราชปริยัติบดี ทาสธมโม วัดสามพระยา...แปล.

สนามหลวงแผนกบาลี...ตรวจแก้.